

REFERAT

Ordet *referare* är latin och betyder "att återge". Ett referat är en kortfattad sammanfattning av en hel text, till exempel en artikel eller ett föredrag.

Referat kan skrivas för att man vill sammanfatta något, till exempel när man själv studerar, men det kan också utgöra ett inslag i andra texter. Ett exempel på det senare är debattartiklar som ofta inleds med ett kort referat av den artikel som skribenten svarar på. Det är också möjligt att använda referatteknik när man återger delar av texter, till exempel då man hämtar fakta ur artiklar, böcker och från nätet.

Beskrivningen här nedanför utgår från ett referat av en populärvetenskaplig artikel om planktons betydelse för haven. Både referatet och den populärvetenskapliga artikeln finns att läsa som exempeltexter.

REFERAT I DE NATURVETENSKAPLIGA ÄMNENA OCH TEKNIK

Att skriva hela referat är en bra övning i att ta ut det viktigaste ur en text. Detta är mycket viktigt i det vetenskapliga och tekniska språk som eleverna behöver lära sig. Att skriva ett referat av en hel text är också bra för att förstå en text på djupet. För att kunna sammanfatta något bra måste man verkligen ha förstått texten.

REFERATETS STRUKTUR

Ett referat är en sammanfattning av en text och det ska därför vara väsentligt kortare än originalet, maximalt en tredjedel av ursprungstexten är ett riktmärke. Det är bra att välja ett tydligt sätt att strukturera texten på, till exempel efter de viktigaste innehållspunkterna eller efter de argument som finns i den artikel man refererar:

... vetenskapsjournalisten Maria Norman redogör för tre långsamt växande miljöproblem i havet
Det första miljöproblemet, förorening ...
Det andra problemet Norman nämner är ...
Det sista artikelförfattaren tar upp är ...
Artikeln avslutas med en uppmaning att

Inledning med källangivelse

Ett referat har ingen egen rubrik och det startar med en källangivelse. Källangivelsen fungerar som inledning samtidigt som den visar vem som har skrivit originaltexten och var den kan återfinnas. Källangivelsen sammanfattar också textens huvudtanke:

I den populärvetenskapliga artikeln "Plankton påverkar hela havet" (Tidskriften Ekofokus nr 2 2014) redogör vetenskapsjournalisten Maria Norman för tre långsamt växande miljöproblem i havet som alla påverkar plankton: förorening, mikroplaster och förskjutningar i arters förflyttningsmönster.

I debattartikeln "Använd mindre plast för havens och hälsans skull" (DN debatt 2014-07-23) argumenterar miljöforskarna Anna Kärrman och Martin Hasselöv tillsammans med Naturskyddsföreningens ordförande Johanna Sandahl för ett minskat användande av plast som en väg att få bukt med de miljöproblem som orsakas av mikroplaster i havet.

Beatrice Rindevall redogör i blogginlägget "Vindkraftsparker till havs gynnar djurlivet" (www.supermiljobloggen.se 2014-07-30) för forskning som visar att sälar gynnas av vindkraftsparker till havs genom att de drar nytta av ett ökat fiskbestånd vid artificiella rev.

Detta finns med i en källangivelse:

- Titel på det som refereras, till exempel en artikel, en bok eller ett inlägg.

- Datum (eller år) då det refererade har publicerats eller framförts.
- Författarens namn och eventuella titel (till exempel miljöforskaren, journalisten, professor)
- Vilken typ av text det är (detta förekommer ofta, men inte alltid)

I källangivelsen ska det finnas tillräckligt med information för att läsaren ska kunna hitta originaltexten. Källangivelsen kan eventuellt kompletteras med en fullständig källa i slutet av texten, till exempel om man vill ha med långa uppgifter som fullständiga internetadresser och hämtningsdatum.

REFERATETS SPRÅK

Referatet ska återge originalets innehåll utan att blanda in referentens egna åsikter. Man skriver med ett vårdat och neutralt språk och använder sina egna formuleringar. Referatet skrivs i nutid (presens).

Citat är markerade med citattecken i referatet, "...". Citat måste alltid vara ordagrant återgivna. I ett referat ska citat användas sparsamt och bara om det är nödvändigt.

(...) att marina forskare därför anser att "det som drabbar plankton i förlängningen drabbar hela havet".

I ett referat visar man då och då att texten är återgiven och inte något som man själv har formulerat. Man gör detta genom att använda referatmarkeringar, som "hävdar", "menar" och "anser". Man nämner namnet på den som skrivit originaltexten, men aldrig enbart förnamnet. Man kan också skriva "artikelförfattaren", "skribenten" eller liknande för att inte behöva använda namnet så många gånger:

Vidare pekar Antonio Flores på att ...

Sammanfattningsvis är artikelförfattaren positiv till ...

Ett svårt problem, fortsätter Lindwall, är att ...

Det är bra att variera texten genom att använda flera olika referatmarkörer:

<i>menar</i>	<i>inleder</i>	<i>fortsätter</i>
<i>avslutar</i>	<i>antyder</i>	<i>betonar</i>
<i>anser</i>	<i>hävdar</i>	<i>avslutar</i>
<i>framhåller</i>	<i>säger</i>	<i>klargör</i>
<i>förklarar</i>	<i>understryker att</i>	<i>gör gällande</i>

ARBETSGÅNG REFERAT

Läs för att få överblick

Läs texten som ska refereras för att få en överblick.

Läs noggrant

Läs texten en gång till mer noggrant. Stryk under det viktigaste och anteckna i marginalen. Underrubrikerna och inledningsmeningen i varje stycke signalerar ofta vad som är det viktigaste i texten.

Skriv stödord

Skriv stödord för det viktigaste och sammanställ dem till en disposition. Ofta är det lämpligt att utgå från den ordningsföljd som finns i originaltexten. Glöm inte att styckeindela.

Skriv referatet

Skriv referatet. Använd egna formuleringar. Använd referatmarkeringar för att visa att det är en sammanfattning av någon annans text.

Glöm inte att ange källan i inledningen och att kontrollera att alla uppgifter om källan finns med.

Kontrollera att referatet inte är för långt, till exempel genom att räkna orden. Ett referat bör utgöra ungefär en tredjedel av ursprungstexten.

Respons

Be om respons och gör sedan en sista genomläsning och bearbetning av texten.